

Helena Gałek
Biblioteka Politechniki Krakowskiej
galek@biblos.pk.edu.pl

Subiektywny przegląd nietypowych usług bibliotecznych

Streszczenie: Artykuł zawiera przegląd nietypowych usług bibliotecznych z całego świata. Materiałem źródłowym do napisania artykułu były wpisy internautów na blogach, portalach społecznościowych oraz innych ogólnodostępnych stronach. W artykule wykorzystano wpisy, które ukazały się w latach 2013-2015.

Słowa kluczowe: biblioteka, usługa biblioteczna, bibliotekarz, zasoby biblioteczne,

Przez kilka dni zastanawiałam się, w jaki sposób zebrać informacje do tego artykułu, w końcu zdecydowałam się posłużyć opiniami innych użytkowników. W tym celu udałam się do „nieomylnego” Google. Posłużyłam się najpopularniejszym językiem, tj. angielskim. Przy przeszukiwaniu internetu użyłam fraz „unique library services”, „innovative library services”, „unusual library services”, „no ordinary library” oraz „specific libraries”. Postanowiłam także nie cofać się w zbyt odległą przeszłość, stąd też przegląd ten dotyczy tylko lat 2013-2015. Zaczynamy:

miejsce 1.

Dyplom szkoły średniej nadawany przez Bibliotekę¹. Biblioteka Publiczna w Los Angeles przy współpracy z Gale/Cengage proponuje swoim użytkownikom bezpłatne zajęcia, zakończone otrzymaniem dyplomu uznawanego w całych Stanach. Aby zostać zakwalifikowanym należy wypełnić formularz samooceny, ukończyć dwutygodniowy kurs przygotowujący oraz przejść rozmowę kwalifikacyjną. Dodatkowo trzeba być mieszkańcem lub pracownikiem firmy na terenie Los Angeles oraz ukończyć co najmniej 19 lat. Zajęcia odbywają się w poprzez internet, natomiast Biblioteka udostępnia miejsce na spotkania z kolegami oraz specjalistyczną pomoc dydaktyczną. W chwili obecnej użytkownicy Biblioteki mogą kończyć kurs m.in. z zakresu „opieki nad dziećmi”, „kierowcy samochodów ciężarowych i osobowych” oraz „obsługi konsumenta”. Więcej na temat kursów można dowiedzieć się ze strony: <http://www.lapl.org/cohs>.

¹ GUION, D. 3 unusual and unexpected library services. W: *Reading, Writing, Research* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://www.allpurposeguru.com/2014/02/3-unusual-and-unexpected-library-services/>.

miejsce 2.

Zastosowanie drukarki 3D do udostępniania wyjątkowych zasobów². Biblioteka Naukowa Uniwersytetu w Oregonie postanowiła wykorzystać nową technologię 3D do potrzeb konserwatorskich. Jako królik doświadczalny posłużyła pracownikom unikatowa skamielina łososa szablężnego. Aby go „wydrukować” w skali 1:1 należało połączyć aż trzy wydruki. Eksperyment zakończył się powodzeniem, dzięki czemu znacznie większa liczba studentów może podziwiać oraz badać nowy zasób. Użycie drukarki jest darmowe dla studentów oraz pracowników Uniwersytetu i jest ona ciągle wykorzystywana.

miejsce 3.

Zajęcia sportowe w bibliotece³. Biblioteki szukają różnych sposobów na sprowadzenie użytkowników w swoje progi. Jedna z pracownic biblioteki publicznej w Stanach (Sacramento PL), zagorzała fanka fitness, postanowiła połączyć swoje hobby z pracą zawodową. Użytkownicy biblioteki mają możliwość skorzystania z zajęć sportowych zorganizowanych nietypowo, bo pomiędzy zbiorami bibliotecznymi. Zajęcia odbywają się już od trzech lat i są skierowane do użytkowników w przedziale wiekowym 20-30 lat. Zgodnie ze słowami promotorki sportu w bibliotece, zajęcia cieszą się dużym powodzeniem.

miejsce 4.

Selfie w bibliotece⁴. Biblioteka Publiczna w Nowym Jorku postanowiła wykorzystać media społecznościowe do promowania biblioteki. Na swoim terenie umieściła fotobudki, w których użytkownicy mogą sobie zrobić zdjęcie, dodatkowo wybierając podpis m.in. „@NYPL exploring”, „@NYPL visiting”, „@NYPL borrowing” czy „@NYPL writing”. Zrobione „selfie” trafiły do sieci na portale społecznościowe Twitter, Pinterest czy chociażby Facebook. Liczne z nich są również wyszukiwane przez Google⁵.

miejsce 5.

Biblioteka ludzkiej wyobraźni Jay'a Walkera⁶. Na piąte miejsce Biblioteka ta trafiła nie tylko za niesamowite zbiory, ale również za ich prezentację i otoczenie. Właściciel biblioteki, amerykański przedsiębiorca Jay Walker, umieścił swoje zbiory w otoczeniu wspaniałych wynalazków, tj. satelity Sputnik czy mapy, na której po raz pierwszy w centrum wszech-

² Tamże.

³ CAIOLA, S. Fitness librarians pump up the Sacramento book scene. W: *The Sacramento Bee* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://www.sacbee.com/news/local/article2589955.html>.

⁴ *Pinterest* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <https://pl.pinterest.com/amadorcolibrary/unexpected-libraries/>.

⁵ *NYPL Sets Up Photo Booths For Library Selfies* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w:

<https://www.google.pl/search?newwindow=1&tbn=isch&q=NYPL+Sets+Up+Photo+Booths+For+Library+Selfies&spell=1&sa=X&ved=0ahUKEwihodDHy4bMAhUMDSwKHQWwBPYQBQgZKAA&dpr=1&biw=1366&bih=674>.

⁶ ZAWISTOWSKA, A. *Pływające, żywe, automatyczne. Najbardziej wyjątkowe biblioteki* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://www.fly4free.pl/plywajace-zywe-automatyczne-najbardziej-wyjatkowe-biblioteki/>.

świata umieszczono słońce. Całość kolekcji i wystroju trzypiętrowego budynku ma inspirować i wpływać twórczo na każdego odwiedzającego.

miejsce 6.

Emocje jako kryterium lokalizacji zbiorów⁷. Katalogerami najczęściej bywają bibliotekarze, chociaż coraz częściej to użytkownicy mogą tagować lub komentować zbiory biblioteczne. The Levinski Garden Library poszła o krok dalej. Stworzona dla uchodźców i emigrantów biblioteka w Tel Avivie liczy sobie 3500 książek, których układ na półce zmienia się z każdym wypożyczeniem. Książki „pytają” swoich czytelników o reakcje, jakie w nich wzbudziły np. ekscytację, inspirację, depresję czy nudę. Każde emocje wyróżnia taśma w odpowiednim kolorze, którą nakleja się na książkę i wstawia w nową lokalizację. Projekt ten ma wpływać na relacje pomiędzy mieszkańcami a przybywającymi do Izraela. Książki mają podróżować podobnie jak ich czytelnicy⁸.

miejsce 7.

Biblioteki na świeżym powietrzu. Każdy człowiek lubiący czytać ucieszy się z wyprowadzenia zbiorów bibliotecznych na świeże powietrze. Nie chodzi tutaj o teren otaczający bibliotekę, ale o miejsca takie jak ogród, park czy plaża. Przykłady to: biblioteka na plaży w Bułgarii – Albena Beach Library⁹, czy też oddziały biblioteki w Bogocie, zlokalizowanej w parku – Paradero Para Libros Para Parques¹⁰. „Parkowe” biblioteczki obsługiwane są przez wolontariuszy, którzy dodatkowo służą pomocą np. dzieciom przy odrabianiu lekcji. Albena Beach Library nie posiada ściśle określonych zasad, działa bardziej na zasadach znanego na całym świecie bookcrossingu.

miejsce 8.

Mechaniczna biblioteka¹¹. Idealne rozwiązanie dla nocnych marków, którzy właśnie skończyli czytać pierwszy tom niesamowitej książki i nie mogą czekać na otwarcie swojej biblioteki... nawet do rana. Automaty z książkami nie są niczym nowym, ale mogą stanowić kolejne źródło propagowania czytelnictwa wśród czytelników w różnym wieku. W Pekinie liczba pożyczanych pozycji z automatów stanowi ponad 30% wszystkich bibliotecznych wypożyczeń. Automaty nie muszą znajdować się w pobliżu biblioteki, ale w miejscach często odwiedzanych przez potencjalnych użytkowników np. przy ruchliwych ulicach czy w galeriach handlowych.

⁷ TURNER, K. The 10 Weirdest And Most Wonderful Libraries In The World. W: *LitReaktor* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <https://litreactor.com/columns/the-10-most-unusual-libraries-in-the-world>.

⁸ The Adult multi-lingual library. W: *The Garden Library* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://thegardenlibrary.org/our-projects-en/library/>.

⁹ MURANO, G. 10 Very Unusual Libraries. W: *Oddee* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: http://www.oddee.com/item_99042.aspx.

¹⁰ 10 Unusual Micro Libraries. W: *World Literature Today* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://www.worldliteraturetoday.org/2012/july/10-unusual-micro-libraries>.

¹¹ TURNER, K. The 10 Weirdest And Most Wonderful Libraries In The World. W: dz. cyt. [on-line] [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <https://litreactor.com/columns/the-10-most-unusual-libraries-in-the-world>.

miejsce 9.

Wypróbuj w bibliotece¹². W obecnych czasach jesteśmy zasypywani nowinkami z każdej dziedziny wiedzy, od sprzętu elektronicznego poczynając, na muzyce, sztuce kończąc. Biblioteki pozwalają nam na zorientowanie się w zaletach i wadach poszczególnych nowości. W Kent Free Library in Ohio użytkownicy mogą wypróbować 12 różnych nośników danych i czytników e-booków. Skokie Public Library w Illinois udostępnia salę, w której można nagrywać własne filmy, tworzyć muzykę oraz fotografie z wykorzystaniem sprzętu bibliotecznego. W Lopez Island (Wash.) Library użytkownicy mogą za darmo wypróbować sprzęt muzyczny. Dodatkowo mogą wypożyczyć instrumenty na zasadach takich jak książki, czyli na okres 28 dni.

miejsce 10.

Niecodzienne zbiory biblioteczne¹³. Na ostatnim miejscu znajduje się lista niecodziennych zasobów bibliotecznyc, które biblioteki wypożyczają swoim użytkownikom. Myślę, że wielu z nas zaskoczy możliwość wypożyczenia z biblioteki sprzętu kulinarnego, narzędzi, strojów na różne okazje (bal maturalny czy np. strój św. Mikołaja), fotelika samochodowego dla dziecka czy też hamaków. Pełną listę niecodziennych zbiorów można zobaczyć na infografice stworzonej przez Jaclyn Rosansky.

Il. 1 niecodzienne zasoby biblioteczne.

Źródło: ROSANSKY, J. Unusual Library things, 50 unusual things/services you can check out at libraries around the world [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: http://blogs.proquest.com/wp-content/uploads/2015/09/LibraryThings_BlogPost1.jpeg

¹² ZICKUHR, K. Innovative library services „in the wild”. W: *Pew Internet* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://libraries.pewinternet.org/2013/01/29/innovative-library-services-in-the-wild/>.

¹³ SHAW, A., ROSANSKY, J. 50 Things You Can Borrow from Libraries Besides Books. W: *ProQuest. Share This* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://blogs.proquest.com/uncategorized/50-things-you-can-borrow-from-libraries-besides-books/>.

Podsumowując, biblioteki na całym świecie prześcigają się w pomysłach, których głównym celem jest pozyskanie użytkownika. Znacznie częściej niezwykle pomysły stosują biblioteki publiczne, jednak i biblioteki szkół wyższych nie pozostają bierne. Mylą się wszyscy ci, którzy ciągle łączą biblioteki z ciszą i skostniałą strukturą. Niepotrzebne są wspaniałe, nowoczesne gmachy, choć nie przeczę, że pomagają one przekonać do siebie użytkowników. Jak jednak pokazał ten przegląd, najważniejsze jest wsłuchanie się w potrzeby użytkowników i zespół, który podejmie się realizacji, czasami zadziwiających, pomysłów.

Bibliografia:

1. 10 Unusual Micro Libraries. W: *World Literature Today* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://www.worldliteraturetoday.org/2012/july/10-unusual-micro-libraries>.
2. CAIOLA, S. Fitness librarians pump up the Sacramento book scene. W: *The Sacramento Bee* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://www.sacbee.com/news/local/article2589955.html>.
3. GUION, D. 3 unusual and unexpected library services. W: *Reading, Writing, Research* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://www.allpurposeguru.com/2014/02/3-unusual-and-unexpected-library-services/>.
4. MURANO, G. 10 Very Unusual Libraries. W: *Oddee* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: http://www.oddee.com/item_99042.aspx.
5. *NYPL Sets Up Photo Booths For Library Selfies* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <https://www.google.pl/search?newwindow=1&tbm=isch&q=NYPL+Sets+Up+Photo+Booths+For+Library+Selfies&spell=1&sa=X&ved=0ahUKEwihodDHy4bMAhUMDSwKHQWwBPYQBQgZKAA&dpr=1&biw=1366&bih=674>.
6. *Pinterest* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <https://pl.pinterest.com/amadorcolibrary/unexpected-libraries/>.
7. SHAW, A., ROSANSKY, J. 50 Things You Can Borrow from Libraries Besides Books. W: *ProQuest. Share This* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://blogs.proquest.com/uncategorized/50-things-you-can-borrow-from-libraries-besides-books/>.
8. The Adult multi-lingual library. W: *The Garden Library* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://thegardenlibrary.org/our-projects-en/library/>.
9. TURNER, K. The 10 Weirdest And Most Wonderful Libraries In The World. W: *LitReaktor* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <https://litreactor.com/columns/the-10-most-unusual-libraries-in-the-world>.
10. ZAWISTOWSKA, A. *Pływające, żywe, automatyczne. Najbardziej wyjątkowe biblioteki* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://www.fly4free.pl/plywajace-zywe-automatyczne-najbardziej-wyjatkowe-biblioteki/>.
11. ZICKUHR, K. Innovative library services „in the wild”. W: *Pew Internet* [on-line], [dostęp 04.04.2016]. Dostępny w: <http://libraries.pewinternet.org/2013/01/29/innovative-library-services-in-the-wild/>.